

# ТРИДЕСЕТ И ОСМО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

## Комисия по образованието и науката

### СТАНОВИЩЕ

#### по Конституционно дело No 15/ 1998 г.

С определение от 12 май 1998 г. Конституционният съд на Република България е конституирал като заинтересувана страна и Народното събрание.

Предмет на конституционното дело е оспорването на отделни текстове от Закона за изменение и допълнение на Закона за народната просвета, приет от XXXVIII Народно събрание на 18 март 1998 г. Искането е от 52 -ма народни представители.

Възраженията на групата народни представители, сезирали Конституционния съд, са групирани в 4 точки. В тази последователност Комисията по образованието и науката изразява своето отношение :

1. По § 3 : Атакува се текстът на чл. 10, ал. 1, който гласи :

"Чл. 10. (1) Детските градини и училищата са държавни, общински и частни. Обслужващите звена са държавни и общински."

В искането се застъпва разбирането, че текстът противоречи на Конституцията, защото се въвежда „забрана за извършване на частна дейност в обслужващите звена". С това подателите на искането смятат, че е нарушен конституционният принцип за равнопоставеност между частната и публичната собственост.

Възражението за противоконституционност е неоснователно. Самият Закон за народната просвета, приет от Великото народно събрание на 10 октомври 1991 г. и изменян последващо урежда народната просвета като система, чрез която се осъществява една особено важна и значима дейност в държавата - обучението, възпитанието и труда на учениците ; една система - основана на българските национални традиции и опит, и на практиката на европейските страни, чието изграждане и функциониране, насърчаване и контрол представлява конституционно задължение на държавата ни.

В рамките на тази законова уредба се акцентира на държавните и общинските училища, които са създадени за осъществяване на изключително важните и отговорни публични дейности в просветата, в интерес на обществото, в името на общата полза. За осигуряването изпълнението на обществено значимите задачи, възложени на училищата и градините в публичната сфера, в тяхната структура законът предвижда и обслужващи звена.

Законът, следователно, урежда обслужващите звена към държавните и общинските заведения като звена, органично свързани и необходими, с цел да се гарантира на практика конституционно дължимите дейности по осигуряване на учебния процес.

Що се отнася до частните обслужващи звена законът се е въздържал от навлизане с детайлна правна уредба в свободата на частното договаряне.. Не се изключва от закона създаването на обслужващи звена към частните заведения, но и не се създава специална уредба за тях. Следователно, законът се е въздържал от прекомерно регулиране в сферата на частната инициатива.

2. По § 27: Атакува се текстът на чл. 44, ал. 7, който гласи:

"(7) Държавните и общинските детски градини, училища и обслужващите звена се освобождават от държавни и местни данъци и такси и от мита върху дейността и имуществата им."

Възражението на 52-та народни представители като аргументация е свързано с възражението в т. 1. Ето защо съвсем нестеливо ще отбележим ,че законът е концентрирал уредбата върху държавните и общинските детски градини, училища и обслужващи звена и в рамките на този подход е предвидил данъчни облекчения за тях. С това обаче законодателят не е нарушил Конституцията , а се е вместил в изричната разпоредба на чл.60,ал.2, която гласи че "данъчни облекчения и утежнения могат да се установяват само със закон".

3. По § 22 (чл. 37, ал. 2):

Комисията по образованието и науката е на мнение,че направеното възражение от подателите на искането е неоснователно. Аргументите ни ,в подкрепа на това, са следните:

Законът, в цитирания чл. 37, ал. 2, както и чл. 40, ал. 4 е изброил детайлно изискванията за заемането на длъжностите-директор, помощник-директор и учител (възпитател) - образователен ценз, учителски стаж, да не е осъждан на лишаване от свобода с влязла в сила присъда за умишлено престъпление,да не страда от заболявания и отклонения, които застрашават живота или здравето на децата и учениците.

Това има своето същностно обяснение. Учителят е този, който ежедневно влиза в пряк контакт с учениците и по този начин носи една голяма отговорност за образованието, за

учениците, за реализирането на комплекса от отговорности и задачи, записани в закона. Ето защо законодателят залага като изискване именно учителят да бъде пример за професионализъм, висок морал, чисто съдебно минало, добро здраве. Точно такъв тип възрожденски учители, са нужни на нашите деца, на нашето образование, на цялото ни общество. Ето защо ние считаме, че усилията на законодателя в тази посока не се нуждаят от повече аргументи в подкрепа.

Що се отнася до твърдението, че са занижени изискванията за заемане на длъжности в инспекторатите по образование, считаме че то не е състоятелно. Тези длъжности се вместили в структурата и административната йерархия на Министерството. Законът не е регламентирал така подробно техния статус, но това не изключва длъжностни характеристики и изисквания за заемане на длъжността. Още повече че има и препратка към правилник на министъра на образованието и науката, в който ще се регламентират инспекторатите.

#### 4. По § 27( чл. 44, ал. 4 ):

Комисията по образованието и науката счита, че направеното възражение е неоснователно. Текстът на цитирания член гласи:

"(4) За дейности извън държавните образователни изисквания в държавните и общинските училища и обслужващи звена, както и за професионалното обучение след завършено средно образование се заплащат такси при условия и по ред, определени със заповед на министъра на образованието и науката."

Тълкуването, че с тази разпоредба се нарушавал конституционния принцип за безплатно и задължително образование до 16-годишна възраст, е неоснователно. Законодателят ясно и много точно е предвидил, че се дължат такси, но само за дейности извън държавните образователни изисквания. Тоест, всичко, което е в рамките на последните, е и ще бъде безплатно. А относно дължимите такси за "професионално обучение след завършено средно образование" е ясно че това ще става, но над 16-годишната възраст на учениците, защото средно образование се получава след завършен XII-ти клас. Следователно, разглежданата и атакувана законова разпоредба и в двете си хипотези не нарушава Конституцията.

**В заключение, Комисията по образованието и науката изразява становище, че възраженията, съдържащи се в искането на 52-та народни представители от XXXVIII Народно събрание, са НЕОСНОВАТЕЛНИ И СЛЕДВА ДА БЪДАТ ОТХВЪРАЛЕНИ ОТ КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД.**

**Становището е прието на заседание на Комисията по образованието и науката, състояло се на 21 май 1998 г. с 9 гласа "ЗА" и 2 гласа "ПРОТИВ".**

**21 май 1998 г.**

**Председател на Комисията  
по образованието и науката:**



**Георги Панев**